

הבנת

הנקרא

חלק ה'

לקט מאמרים לתרגול ההבנה ההבעה והלשון העברית

תשע"ג - 2013

תוכן העניינים

מעמד האישה

- 4 הטובות לטייס
9 מצב הנשים בישראל
12 שוויון בין המינים
14 הטרדה מינית - דברים שיש לדעת

קידמה טכנולוגית

- 20 מהפטיפון עד הפלאפון
23 מי משלם את מחיר הקידמה

תודעת שירות עם הפנים ללקוח

- 27 לשרת את המטרה
33 שרות לקוחות בדואר אלקטרוני

זכויות עובדים ופרייון עבודה

- 38 ארבעה ימי עבודה
42 זכות העובדים לעבוד פחות שעות

חינוך לערכים ומניעת אלימות

- 48 כבוד בין ילדים למבוגרים
52 זרע האלימות
56 איזה חינוך ימנע אלימות

למען הביטחון

- 62 לא היו לי חברים
77 נתן אלבוז
84 פשע מלחמה בהיסח הדעת
89 סיפורם של מרגלים

"מעמד האישה"

בעבר הלא רחוק הנשים הופלו לרעה בהשוואה לגברים מבחינת זכויותיהן ומעמדן בחברה. הן הופלו לרעה מבחינה משפטית, כלכלית, פוליטית ועוד. קשה להאמין אך אפילו זכות הצבעה לא הייתה להן במדינות מסוימות.

מעמד האישה הוא אחד הנושאים המרכזיים העומד בראש סדר העדיפויות של הדיון הציבורי. גם כיום במאה ה-21 עדיין לא קיים שוויון מוחלט בין גברים לנשים.

למרות השינוי הגדול שהתחולל במעמדן של הנשים בשנים האחרונות עדיין קיימות התפיסות הישנות שאינן מאפשרות שוויון מוחלט בין נשים לגברים. נשים רבות הן בעלות השכלה גבוהה, בעלות ידע, כישרון ויכולת להימצא במרכז העשייה להשפיע ולהתקדם. ולמרות זאת מיעוט קטן של נשים מגיע לתפקידים בכירים במגזר העסקי או בתחום הפוליטי.

מכיוון שנושא זה נמצא על סדר היום הציבורי החלטנו להביא ארבעה מאמרים אשר יאפשרו להכיר את הנושא ולגבש דעה לגביו. המאמרים מתארים דעות, נתונים, גישות והתנהגויות הקשורות למעמד האישה בחברה הישראלית ובעולם הרחב.

שדולת הנשים בישראל
لوبي النساء في اسرائيل

"הטובות לטייס"

מהעיתונות

ביטויים כמו "הנשים מקומן במטבח" ורבים אחרים מוכרים לנו היטב. ביטויים אלו נאמרים, בדרך כלל בהלצה, ואין מייחסים להם חשיבות רבה. אך לפני כמה עשרות שנים ביטויים מסוג זה תיארו תמונה די מדויקת של מעמדן של הנשים בחברה. בימים ההם, בחברה שבה הגברים היו בעלי הכוח, הייעוד של האישה בחברה היה להינשא, להקים משפחה ולבלות את שארית חייה בטיפול בבעלה ובילדיה. זכויות בסיסיות כגון: הזכות להצביע בבחירות, חופש העיסוק, הזכות להיבחר למשרות ציבוריות וזכויות נוספות רבות לא ניתנו לנשים עד לפני זמן לא רב. כיום תפיסות אלו עוברות תהליכי שינוי, ומעמדן של הנשים בחברה השתנה ללא היכר בשנים האחרונות.

כאשר בוחנים את הסיבות לתהליכי השינוי בתפיסות המקובלות בנוגע לנשים ולגברים, ניתן להבחין במספר שינויים חברתיים אשר בעקבותיהם השתפר מעמד האישה. אחת הסיבות לשיפור במעמד האישה היא העלייה בדרישה להשכלה גבוהה. הרצון והצורך בהשכלה גבוהה גבר כבר מתחילת המאה העשרים, וגרם לנשים רבות לפנות למוסדות לימודים על-תיכוניים ואקדמיים. על ידי כך רכשו לעצמן הנשים ידע רב. בעזרת אותו ידע יכלו הנשים להגיש מועמדות למשרות אשר דרשו תואר אקדמאי כמו: הוראה, עריכת דין ועוד. הנשים שהשתלבו בתוך מקצועות אלו, אשר עד אז עסקו בהם גברים בלבד, היוו צעד חשוב בשינוי מעמדן של הנשים בחברה.

במאבקן של הנשים על משרות ומקצועות, נדחק הנושא של הטיפול בבית ובמשפחה מראש עיסוקן. אישה, אשר התקבלה לעבודה, נעדרה במשך היום מהבית, דבר שפגע בזמן הטיפול שלה בילדיה ובמשק הבית. תהליך זה שבר את התפיסה הרווחת, שתפקידה של האישה הוא לשבת בבית ולטפל בילדים.

דבר נוסף שהביא לשינוי ביחסים בין גברים ונשים היה הפרנסה. הגברים היו ידועים כבעלי הבית, כמי שמפרנסים את המשפחה, בזמן שהנשים דואגות לניקיון הבית ולילדים. עם כניסתן לחיי העבודה החלו הנשים לקבל שכר. שכר זה היה לעיתים יותר גבוה מהשכר של הגבר. האישה שתמיד עמדה מאחורי הגבר, אשר פרנס אותה, הפכה להיות המפרנסת של הבית, וכך עלה מעמדה בחברה. בנוסף, גורם אחר אשר הביא לשינוי במעמד האישה היו **הארגונים הפמיניסטיים**. בסביבות שנות ה-70 הוקמו ארגונים רבים אשר לחמו למען זכויות האישה, בארץ ובעולם. ארגונים אלו טענו שיש אפליה לרעה של הנשים בכל תחומי החברה, ובפרט בתחום הפוליטיקה. פעילותם הבלתי פוסקת של הארגונים הפמיניסטיים באמצעות הפגנות מחאה, ובאמצעות צעדים פוליטיים עם מפלגות השלטון, הביאו להישגים רבים ומרחיקי לכת בשיפור מעמד האישה בחברה. למרות השינויים המשמעותיים, והשיפור במעמד האישה ברוב תחומי החיים, ישנם תחומים בהם לא חל השינוי במלואו. דוגמא לכך היא בתחום הפוליטיקה. למרות העובדה שאין איסור על בחירתה של אישה לחברת כנסת, לשרה בממשלה, לראש ממשלה ואף לנשיאה בארץ, תחום זה עדיין נשלט בדרך כלל על ידי גברים. מעטות הן הנשים אשר נבחרות כחברות כנסת, יחידות הן אלה אשר נבחרות להיות שרות. בארץ נבחרה רק אישה אחת להיות ראש ממשלה והיא: גב' גולדה מאיר ז"ל שכהנה כראש ממשלת ישראל בין השנים 1969-1974.

נשים שהיו בתפקיד של ראש ממשלה במדינות שלהן

גולדה מאיר
ראש ממשלת
ישראל לשעבר

אינדירה גנדי
ראש ממשלת הודו
לשעבר

מרגרט תאצ'ר
ראש ממשלת
בריטניה לשעבר

בנאזיר בהוטו
ראש ממשלת
פקיסטן לשעבר

בחן ידיעותיך

ענה על השאלות הבאות:

א. אילו זכויות בסיסיות הוענקו לנשים רק בשנים האחרונות?

ב. מהן הסיבות לשיפור במעמד האישה בשנים האחרונות על פי המאמר?

ג. כותב המאמר מציין שלמרות השיפור במעמד האישה ברוב תחומי החיים, בתחום הפוליטי השיפור אינו מספק.

מדוע השיפור אינו מספק?

מדוע לדעתך מעטות הן הנשים העוסקות בפוליטיקה?

ד. סמן את התשובה הנכונה.

1. במשפט: "ביטויים אלו נאמרים, בדרך כלל בהלצה ואין מייחסים להם חשיבות

רבה" מתכוון הכותב לכך שהם נאמרים:

א. לצורך השמצה. ג. בבדיחות הדעת.

ב. ברצינות רבה. ד. ללא שיקול דעת.

2. הביטוי "נשים מקומן במטבח" מתאר עמדה חברתית הקובעת שנשים:

א. מוצלחות בעיקר בבישול. ג. מעדיפות להקים משפחה ולטפל בילדים.

ב. מסוגלות לעבוד והן בעלות יכולת. ד. נחותות מגברים מבחינת השכלה ותעסוקה.

3. ה"ארגונים הפמיניסטיים" על פי המאמר נאבקים בעיקר למען:

א. שוויון זכויות וצדק חברתי. ג. חופש ביטוי ותעסוקה בארץ ובעולם.

ב. זכויות הנשים בארץ ובעולם. ד. זכויות הגברים בארץ ובעולם.

ז. שבץ את ההיגדים לקטגוריה המתאימה בטבלה התחתונה.

היגדים	
9. נשים רכשו לעצמן ידע רב	1. חלה עלייה בדרישה להשכלה גבוהה.
10. באמצעות רכישת השכלה ותארים אקדמאיים דרשו נשים משרות כמו: הוראה, עריכת דין ועוד.	2. בשנים האחרונות השתנה מעמדן של הנשים בחברה.
11. למרות השינויים המשמעותיים והשיפור במעמד האישה ישנם תחומים בהם לא חל השינוי במלואו.	3. האישה, שתמיד עמדה מאחורי הגבר אשר פרנס אותה, הפכה להיות מפרנסת של הבית.
12. הנשים בישראל משכילות מהגברים.	4. ביטויים כמו "הנשים מקומן במטבח" ורבים אחרים מוכרים לנו היטב.
13. בישראל הנשים השכירות מרוויחות פחות מהגברים.	5. נושא הטיפול בבית ובמשפחה נדחק מראש עיסוקן של הנשים.
14. עבודת האישה מחוץ לבית מגדילה את הכנסת המשפחה ומאפשרת ליהנות מרמת חיים גבוהה.	6. בתחום הפוליטיקה עדיין מעמדן של הנשים נמוך מזה של הגברים.
15. כתוצאה ממצב זה בשוודיה נשים רבות עובדות בתפקידי מפתח.	7. בשנות ה-70 הוקמו ארגונים פמיניסטיים שלחמו למען זכויות נשים בארץ ובעולם.
16. שוודיה היא אחת מהמדינות היחידות בעולם שבה השוויון בין המינים מעוגן בחוק.	8. עד לפני זמן לא רב נשללו מנשים זכויות בסיסיות.

משפט פתיחה	משפט סיבה	משפט תוצאה	משפט סיכום ומסקנות

ח. כתוב מאמר בנושא: "מעמד האישה בארץ ובעולם".

"מהפטיפון עד הפלאפון"

עידן האינטרנט והמחשב - מהעיתונות

אוטוסטרדת המידע אל פתח ביתנו- כך ממש, אוטוסטרדה בתוך הבית- עולות כמה שאלות קשות מאוד. האם אנחנו מוכנים לחיות בעולם שאין בו פרטיות, עולם שאי אפשר ללכת בו לאיבוד? כי לאדם המודרני יהיה בעוד עשר שנים ארנק אלקטרוני. הוא יהיה שילוב של מחשבון, יומן, כרטיס אשראי מתוחכם, מכשיר איתורית, מחשב משולב בפקס, מכשיר מיקום גלובלי ועוד כמה דברים טובים ומיותרים. בעשור הבא כבר לא נוכל לברוח ולא נוכל להסתתר. הרי כופים עלינו קידמה בעל כורחנו, קידמה טכנולוגית, שאינה מונחית על פי ערכים מוסכמים או על פי חשיבה פילוסופית.

הטכנאי ומתכנת המחשבים הופכים ומשנים את חיינו מהקצה ועד הקצה. עם האוטוסטרדות המדוברות נחיה בעולם שאין בו מרחקים. כבר היום אני מסוגל להיכנס מחדר עבודתי עד לחדר הסמוך לחדר המגורים של נשיא ארה"ב, כלומר אל חדר המחשב של הבית הלבן, אני יודע בזמן אמת מה קורה בארצות הברית, אני מתעדכן במצב התפרצויות הרי געש באוסטרליה, ולא מפסיד את ההפקות האחרונות של אלפני הסרטים בהוליווד.

לכאורה אנחנו נחיה בעיירה גלובלית נהדרת, אבל רק לכאורה. למציאות האנושית דרוש קצת מרחק, דרושות הגדרות עצמיות ייחודיות. בעולם שבו אנשים יוצרים קשרים לא אישיים באמצעות המחשב, יש חשש לא קטן שהשבב של המחשב יחליף את הרגש, שהמקלדת תבוא במקום חוש המישוש, שהמסך יהיה למציאות המוכרת היחידה. והעולם הרי הוא אחר. אנשים צריכים לגעת אלה באלה, לחוש ולהרגיש, לאהוב ולהבדיל-לשנוא. ילדים הגדלים עם פניהם אל המחשב מתרגלים להפנות את גבם לשאר בני האנוש שבסביבתם.

בחן ידיעותיך

ענה על השאלות הבאות:

א. סמן את התשובה הנכונה.

1. הכוונה במשפט "עולם המידע נוקש בדלת" היא:

- א. שהמידע חודר לכל בית.
- ב. שקל מאוד להשיג מידע.
- ג. שהמידע נמצא בכל מקום.
- ד. כל התשובות נכונות.

2. המילה "גלובלי" פירושה:

- א. ייחודי.
- ב. כלל עולמי.
- ג. גדול.
- ד. מצומצם.

3. במשפט "הרי כופים עלינו קדמה בעל כורחנו... שאינה מונחית עפ"י ערכים

מוסכמים..." הכותב:

- א. מרמז על הסכנות הנובעות מן הקדמה הטכנולוגית.
- ב. תומך בקיומם של מחשבים כמעט בכל בית בעולם.
- ג. מבקש שהקדמה הטכנולוגית תתקיים רק ע"י שיתוף והסכמה של רשויות החוק.
- ד. משקף את עמדת הציבור הדתי כנגד ההתפתחות הטכנולוגית המהירה.

4. מילת הקישור "לכאורה" פרושה:

- א. סביר להניח.
- ב. ייתכן.
- ג. אולי.
- ד. למראית עין.

5. הכותב טוען שבעידן הטכנולוגי:

- א. השבב יחליף את הרגש.
- ב. המקלדת תבוא במקום חוש המישוש.
- ג. המסך יהפוך למציאות המוכרת.
- ד. כל התשובות נכונות.

6. החשש שמביע הכותב מ"אוטוסטרדת המידע אל פתח ביתנו" הוא:

- א. שאנשים ינצלו את המידע כדי לפגוע באחרים.
- ב. שאנשים ייפכו להיות אטומים מבחינה רגשית.
- ג. שאנשים יסכנו את הסביבה בה הם חיים.
- ד. שאנשים יתחילו לזלזל בכל ידע והמצאה חדשה.

